

4. Характеристика елементів та порядок справляння акцизного податку

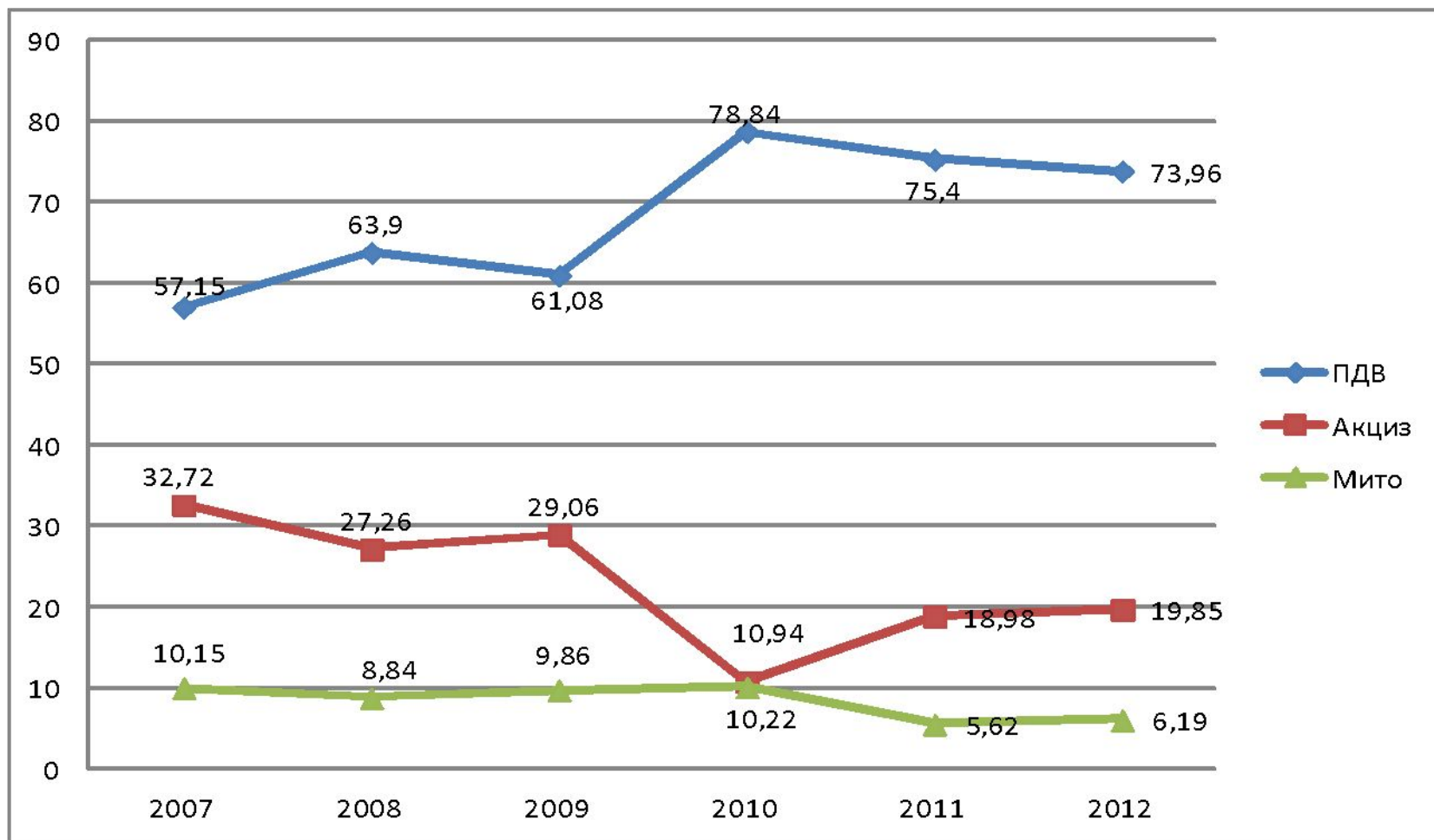
4.1. Платники акцизного податку.

4.2. Об'єкт акцизного податку.

4.3. Податкова база, податкова ставка, порядок обчислення податку.

4.4. Податкові пільги.

4.5. Податковий період. Строки сплати та звітування з акцизного податку. Акцизні марки.

Надходження непрямих податків до Зведеного бюджету України, %

Акцизний податок –

це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Платники акцизного податку

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.
- особа - суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.
- фізична особа - резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства.
- особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазяйними, підакцизні товари (продукцію),
- особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування.
- особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог.
- особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов.
- особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільняються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов.
- особа - суб'єкт господарювання роздрібною торгівлю, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів.
- оптовий постачальник електричної енергії.
- виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії і продають її поза оптовим ринком електричної енергії.
- ісоба - власник ввезеного на митну територію України вантажного транспортного засобу, що переобладнується у легковий автомобіль, з якого справляється акцизний податок;
- особа, яка реалізує пальне.

Особи - суб'єкти господарювання роздрібної торгівлі, які здійснюють реалізацію підакцизних товарів, підлягають обов'язковій реєстрації як платники податку контролюючими органами за місцезнаходженням пункту продажу товарів не пізніше граничного терміну подання декларації акцизного податку за місяць, в якому здійснюється господарська діяльність.

Об'єктом оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
  - реалізації та/або передачі в межах одного підприємства підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, своїм працівникам, а також здійснення внесків підакцизними товарами (продукцією) до статутного капіталу;
  - ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
  - реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;
  - реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку;
  - обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат;
    - реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів;
    - оптового постачання електричної енергії;
  - переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль;
  - реалізації будь-яких обсягів пального понад обсяги, що:
- отримані від інших платників акцизного податку, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних;
- ввезені (імпортовані) на митну територію України, що засвідчені належно оформленою митною декларацією; вироблені в Україні, реалізація яких є об'єктом оподаткування відповідно до [підпункту 213.1.1](#) ПКУ, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних.

Не є об'єктом оподаткування операції

з:

- вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України.
- ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру.
- реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

- вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;
- вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку.
- вартість реалізованої електричної енергії без податку на додану вартість
- вартість (з податком на додану вартість та без урахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів) підакцизних товарів,

У разі обчислення податку із
застосуванням специфічних ставок
базою оподаткування є

їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

Акцизний податок обчислюється:

а) за двалорними ставками

$$C_a = B \times A,$$

де: C_a - сума акцизного податку за двалорною ставкою; B - вартість товарів (продукції) за встановленими максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку; A - двалорна ставка акцизного податку. Вартість товарів (продукції) за встановленими максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію) з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку розраховується за формулою:

$$B = MPЦ \times K,$$

де: $MPЦ$ - максимальна роздрібна ціна; K - кількість товару в одиницях виміру, на які встановлено максимальну роздрібну ціну

Акцизний податок обчислюється:

б) за специфічними ставками

$$Ca = H \times A,$$

де: Ca - сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічних ставок з одиниці товару (продукції); H - кількість товару у фізичних одиницях виміру; A - ставка акцизного податку; у разі встановлення ставок акцизного податку в іноземній валюті - за формулою:

$$Ca = H \times A \times Kв,$$

де: Ca - сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічних ставок з одиниці товару (продукції); H - кількість товару у фізичних одиницях виміру; A - ставка акцизного податку; Kв - валютний (обмінний) курс Національного банку України, що діє на дату подання митної декларації.

Акцизний податок обчислюється:

в) за адвалорними та специфічними ставками одночасно Сума податкового зобов'язання, якщо одночасно встановлено адвалорні та специфічні ставки акцизного податку, обчислюється шляхом додавання сум, обчислених окремо за кожною ставкою, за формулою:

$$ПЗ = Ca + Ca,$$

де: ПЗ - податкове зобов'язання; Ca - сума акцизного податку, обчислена за адвалорною ставкою; Ca - сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічних ставок з одиниці товару (продукції). При визначенні суми акцизного податку на сигарети застосовується мінімальне акцизне податкове зобов'язання, яке повинне бути не менше встановленої суми у гривнях (ст.215.3.3 ПКУ):

596,05 гривні за 1000 штук сигарет без фільтра, цигарок та з фільтром.

Відповідно до порядку, суми податкового зобов'язання на сигарети одного найменування визначаються шляхом порівняння обчислених сум податку за встановленими адвалорною та специфічною ставками та мінімального акцизного податкового зобов'язання з обсягів ввезеного товару (продукції) і до нарахування приймається та сума, яка має більше значення за формулами: **якщо $(Ca + Ca) < (мПЗ \times K:1000)$, то $ПЗ = мПЗ \times K:1000$;**

якщо $(Ca + Ca) > (мПЗ \times K:1000)$, то $ПЗ = Ca + Ca$,

де: Ca - сума акцизного податку, обчислена за адвалорною ставкою; Ca - сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічних ставок з одиниці товару (продукції); мПЗ - мінімальне акцизне податкове зобов'язання, встановлене законодавством на 1000 штук товару; K - кількість товару (продукції); ПЗ - податкове зобов'язання.

Для підакцизних товарів, реалізованих суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, ставки податку встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках від вартості (з податком на додану вартість), у розмірі 5 відсотків.

Податкові пільги

1. Реалізації легкових автомобілів для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, а також легкових автомобілів спеціального призначення (;
2. Ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав.
3. Ввезення підакцизних товарів (продукції) з-за меж митної території України на митну територію України, якщо при цьому згідно із законом не справляється податок на додану вартість у зв'язку з розміщенням товарів (продукції) у митних режимах: реімпорту, транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, знищення або руйнування, відмови на користь держави.
4. Безоплатної передачі для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду та таких, що перейшли у власність держави внаслідок відмови власника, якщо вони не підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;
5. Реалізації та/або передачі в межах одного підприємства підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції).
6. Ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції).
7. Реалізація відходів тютюнової сировини за умови документального підтвердження їх утворення та подальшого знищення або утилізації;
8. Ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення;
9. Ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги;
10. Ввезення акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господарювання, які мають ліцензії на виробництво тютюнових виробів

Податкові пільги

11. ввезення на митну територію України неферментованої (непереробленої) тютюнової сировини тютюново-ферментаційними заводами, які здійснюють реалізацію ферментованої (переробленої) тютюнової сировини виробникам тютюнових виробів або її експорт; реалізація тютюнової сировини тютюново-ферментаційним заводам особами, які виробляють тютюнову сировину на митній території України; реалізація ферментованої (переробленої) тютюнової сировини тютюново-ферментаційними заводами виробникам тютюнових виробів.

Податковий період

для акцизного податку становить один календарний місяць.

Датою виникнення податкових зобов'язань

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції), крім випадків, зазначених у [статтях 225](#), є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції), крім випадків, зазначених у статтях 225 та [229](#) ПКУ.

Датою виникнення податкового зобов'язання щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару (продукції) є дата складання відповідного акта (ст.216 ПКУ).

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є дата подання контролюючому органу [митної декларації](#) для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання контролюючим органом у визначених законодавством випадках.

При передачі підакцизних товарів (продукції), вироблених з давальницької сировини, датою виникнення податкових зобов'язань є дата їх відвантаження виробником замовнику або за його дорученням іншій особі.

При використанні підакцизних товарів (продукції) для власних виробничих потреб датою виникнення податкових зобов'язань є дата їх передачі для такого використання, крім використання для виробництва

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів є дата здійснення розрахункової операції відповідно до [Закону України](#) "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг", а у разі реалізації товарів фізичними особами - підприємцями, які сплачують єдиний податок, - є дата надходження оплати за проданий товар.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електроенергії є дата підписання акту прийому-передачі електроенергії.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі здійснення переобладнання вантажного транспортного засобу, який відповідає товарній позиції 8704 згідно з [УКТ ЗЕД](#), у легковий автомобіль, який відповідає товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД, є дата видачі документа про відповідність переобладнаного автомобіля вимогам безпеки дорожнього руху.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо операцій з реалізації пального, є дата

Строки сплати

Українські підприємства-виробники, що реалізують продукцію, сплачують акцизний податок не пізніше 30 кожного місяця.

Суми податку з алкогольних напоїв сплачуються при придбанні марок акцизного податку.

Суми податку з урахуванням мінімального акцизного податкового зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби та ставок податку, діючих відповідно до норм цього Кодексу, виробниками тютюнових виробів сплачуються до бюджету протягом п'яти робочих днів після отримання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання [податкової декларації](#). Якщо зазначений строк припадає на день наступного бюджетного року, сума акцизного податку сплачується виробникам тютюнових виробів до закінчення бюджетного року, в якому отримані марки.

Власник готової продукції, виробленої з давальницької сировини, сплачує податок виробнику (переробнику) не пізніше дати відвантаження готової продукції.

Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації.

У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації.

Строки звітування

Платники щомісячно не пізніше 20 числа місяця наступного за звітним складають і подають до державних податкових інспекцій за місцем свого знаходження (реєстрації) декларації акцизного податку.

Акцизні марки

Марка акцизного податку – спеціальний знак, яким маркуються алкогольні напої та тютюнові вироби.

Її наявність на цих товарах підтверджує сплату акцизного збору, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Марки на алкогольні напої та тютюнові вироби імпортного виробництва мають фіолетовий колір, вітчизняного – зелений.

Кожна марка акцизного збору повинна мати:
окремий номер;

місяць і рік випуску марки – для алкогольних напоїв;

позначення про суму сплаченого акцизного збору за одиницю маркованої продукції – для алкогольних напоїв.

Наскрізна нумерація на марках складається з двох цифр індексу регіону України (Одеська обл. – 15) за місцезнаходженням виробника продукції, серії та окремого для кожної марки номера.

Крім того, на кожну марку наносяться такі реквізити:

для тютюнових виробів – напис, що складається з початкових літер слів "тютюн імпортний" ("тютюн вітчизняний") – "ТІ" ("ТВ"), двозначного та однозначного числа (рік і квартал, у якому вироблено марки), розділених скісними лініями;

для алкогольних напоїв – напис, що складається з початкових літер слів "алкоголь імпортний" ("алкоголь вітчизняний") – "АІ" ("АВ"), двох двозначних чисел (рік і місяць, у якому вироблено марки), розділених скісними лініями, та зазначення суми акцизного збору, сплаченої за одиницю маркованої продукції, з точністю до тисячного знака.

Не підлягають маркуванню марками акцизного збору алкогольні напої та тютюнові вироби, які поставляються для реалізації магазинами безмитної торгівлі.

Акцизна накладна

В акцизній накладній зазначаються в окремих полях такі обов'язкові реквізити:

- а) порядковий номер акцизної накладної;
- б) дата складання акцизної накладної;
- в) повна або скорочена назва юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник акцизного податку, - особи, що реалізує пальне;
- г) код ЄДРПОУ (для юридичних осіб) або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) особи, що реалізує пальне, та отримувача пального;
- г') повна або скорочена назва юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник податків, - отримувача пального;
- д) код товарної підкатегорії згідно з [УКТ ЗЕД](#);
- е) опис пального;
- є) обсяг пального в літрах, приведених до t 15 °С.

Приклад 1. Підприємство «Афоня» уклало зовнішньоекономічний контракт з підприємством «Кузя» на поставку в Україну молдавського виноградного натурального вина в кількості 100000 пляшок місткістю 0,75 л., вартістю 25 грн. за 1 літр. У грудні планується перша поставка вина в кількості 18000 пляшок. Ставки АП у гривнях з одиниці товару для вина виноградного натурального встановлені у розмірі 0,01 грн. за 1 л (умовно). Розрахуйте суму акцизного податку, що підлягає сплаті.

Розв'язок. Отже, спочатку підприємству «Афоня» (імпортеру) необхідно придбати марки АП на планову поставку вина (18000 марок АП) та передати їх нерезиденту виробнику для маркування. Потім необхідно розрахувати суму акцизного податку.

Ставка АП за 0,75 л вина становить: $0,75 \times 0,01 = 0,0075$ грн.

АП = $0,0075 \times 18000 = 135,00$ грн.

Відповідь: 135,00 грн.

Приклад 2. Підприємство реалізовує 80 тис. кг авіаційного бензину, курс євро на перший день поточного кварталу - 10,25 грн. Ставка АП для бензину авіаційного становить 20 євро за 1000 кг (умовно). Розрахуйте суму акцизного податку, що підлягає сплаті.

Розв'язок. АП = $80 \times 20 \text{ євро} \times 10,25 = 16400,00$ грн.

Відповідь: 16400,00 грн.

Приклад 3. Підприємство "Море" придбало 500 000 акцизних марок для маркування тютюнових виробів власного виробництва. Протягом звітного періоду було виготовлено: сигарет без фільтру – 12500 пачок (вартістю 5,75 грн. за пачку, без ПДВ), сигарет з фільтром – 7500 пачок (вартістю 8,15 грн. за пачку, без ПДВ). У пачці 20 сигарет. Протягом цього ж періоду обсяги реалізації продукції вітчизняним покупцям склали: по сигаретах без фільтру - 12000 пачок на умовах передоплати; по сигаретах з фільтром - 5500 пачок - з оплатою протягом місяця 500 пачок сигарет без фільтру відпущено безоплатно військовій частині. Специфічні ставки акцизного податку по сигаретам без фільтру - 40,25 грн./ тис.шт., по сигаретам з фільтром - 90,00 грн./ тис.шт., а адвалерні – 20% та 25% відповідно (умовно). Розрахуйте суму акцизного податку, що підлягає сплаті.

Розв'язок. Податкові зобов'язання зі сплати АП в даному випадку будуть розраховуватись таким чином:

1. Обчислимо базу для нарахування АП, виходячи саме з обсягів їх реалізації: по сигаретах без фільтру - $12000 \times 20 = 240000$ сигарет = 240 тис. шт.; по сигаретах з фільтром - $5500 \times 20 = 110000$ сигарет = 110 тис. шт.

Крім того, відповідно до ПКУ, безоплатна передача тютюнових виробів також підлягає оподаткуванню АП. Тобто, для розрахунку АП необхідно до кількості реалізованих за гроші сигарет без фільтру додати ще 10 тис. шт.

2. Згідно з діючими ставками АП: - у специфічних ставках, податкові зобов'язання з АП підприємства становитимуть: по сигаретах без фільтру = $40,25 \text{ грн./ тис.шт.} \times (240 \text{ тис. шт.} + 10 \text{ тис. шт.}) = 10062,5 \text{ грн.}$ по сигаретах з фільтром = $90,00 \text{ грн./ тис.шт.} \times 110 \text{ тис. шт.} = 9900,00 \text{ грн.}$ Разом – 19962,50 грн.- у адвалерних ставках, податкові зобов'язання з АП підприємства становитимуть: по сигаретах без фільтру = $12500 \times 5,75 \times 20\% = 14375,00 \text{ грн.}$ по сигаретах з фільтром = $5500 \times 8,15 \times 25\% = 11206,25 \text{ грн.}$ Усього – 25581,25 грн.
3. Розрахуємо суму акцизного податку за специфічними та адвалерними ставками: $19962,50 \text{ грн.} + 25581,25 \text{ грн.} = 45543,75 \text{ грн.}$
4. Мінімальне податкове обмеження у розмірі 304,11 грн. за 1000 штук сигарет без фільтру і з фільтром, помножене на обсяги реалізованої продукції, становить: по сигаретах без фільтру = $304,11 \times 250 = 76027,5 \text{ грн.}$ по сигаретах з фільтром = $304,11 \times 110 = 33452,10 \text{ грн.}$

Усього – 109479,60 грн.

Обчислені суми порівнюються, і до нарахування береться сума, що має більше значення – 109479,60 грн.

Відповідь: 109479,60 грн.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!